

Gustav Strass

Benedikt Stadler

Jakub Freuna

Josef Stadler

Jul. Stadler

Moritz Lederer

Alfred Steiner

průsny byl dozor nad řezníky! Když už nemohli si vydržovati vlastního žid. řezníka a od křesť. nemohli očekávat, že bude prodávati výhradně „košer“ maso, toho přece dosáhli, že u řezníka Juláka byly dva špalky, na nichž se vysekávalo maso až tuze svědomitě. Ale bylo z toho důvodu přece dosti hádek a i soudů. — Také výroba macesů — ty se pekly v obrovském množství v Strašicích a rozvážely se ve velikých formanských vozech do dalekého okolí a též do Prahy — byla přísně kontrolována.

V době mého dětství neslyšel jsem nikdy ani o jediném případě, že by byl Žid z okresu rokycanského se dal pokřtiti. V chronice na Zvíkovci je jeden případ z r. 1742 uveden: tam se dal 27 letý Žid Jakub Lebl pokřtiti a přijal jméno „Jan Josef František Constant“. Na Zvíkovci se rodina toho jména nedochovala a ani v okolí nezná se takové rodinné jméno.

Po venkově bylo to duchovenstvo katolické, které se přičinilo, aby „židovská nenávisť“ neutichala! Hlavně v době pašij děl se tak štatnatým kázáním a věrným zachováváním tradičního obřadu. Tak na „zelený čtvrtek“ shromáždila se všechna vesnická mládež za vsí, všichni byli vybaveni řehotkami. Uderem poledne hnul se průvod za hláholu zvonu z kaple (v Kamenném Újezdě, kde kaple nebylo, byl zvonek ten na kovárně) a pak obešel průvod několikrát po návsi a jednou „za návsi“. Byla-li ve vesnici židovská rodina, udělalo se „jí na počest“ před domkem zvláštní „štandrlé“. Prastará ta „pisnička“, kterou hoši v průvodu se zvláštním pronika-

vým diskantem odřikávali, zasluhuje, aby zde byla na paměť zachycena:

„Cos to, Jidáši,
cos to učinil,
že jsi svého mistra
Židům prozradil?
Nyní musíš za to
v pekle hořeti,
luciferům, ďáblům
tam býti.
Kyrie elejson!“

Na „bílou sobotu“ chodili hoši „na koledy“; sbírali po statech vejce a na té obchůzce nevynechali židovského obchodníka, který je — za to opěvování „Jidáše“ pod jeho okny — vždy štědrě obdaroval.

Jiný „protižidovský“ akt v obřadu církevním bylo „pálení Jidáše“. Tu byla před kostelem vykopána jáma a v ní spálena figurka z hadrů a slámy — Jidáš. Při tom zpívala venkovská chasa:

„Židé nevěrní,
jako psi černí,
kopali jámu
Kristu Pánu. —“

Nebýtí těchto zvyklostí, živých církví, nebylo ani stopy náboženské nesnášlivosti na Rokycansku a soužití Židů s křesťany bylo v každém ohledu dobré.

Prameny:

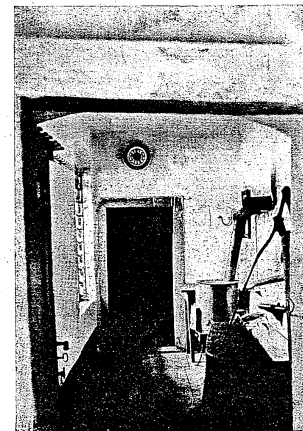
Polit. a školní okres Rokycany, práce učitelská, z r. 1898.
Přiruční kniha o výsledku sčítání lidu v r. 1910 a 1921.
Jahrb. d. isr. Kulturg., 1893/94.

Geschichte der Juden in Ronsperg in Böhmen.

An der Westgrenze Böhmens, vor den Böhmerwaldbergen Lyssa und Hirschstein, liegt in einem hübschen Tal das Städtchen Ronsperg (č. Poběžovice na Šumavě). Die jüdische Siedlung in R. reicht bis in das 16. Jht. zurück. Der erste Tempel soll sich in der ehemaligen Christenstadt befunden haben. Der zweite Betraum befand sich im Hause des Schuhfabrikanten Otto Mandler in einer Dachkammer. Erst im J. 1816 wurde ein Tempelgebäude errichtet, welches große Ähnlichkeit mit der Prager „Alteuynagoge“ hat. Im selben Hause befanden sich die Räume für die jüd. Schule und die Rabbinerwohnung. In früheren Zeiten befand sich auch in R. eine große Jeschiba. An der Stelle, an der der gegenwärtige Tempel steht, wurde vor einigen Jahren die „Mikwa“ freigelegt und in derselben ein großer runder Stein gefunden, der eine alte hebr. Inschrift aufwies. Nach der Inschrift dieses Steines, der aus dem Jahre 1744 stammt, badete in dieser Mikwa der bekannte Gelehrte „Baal Schem“. In ihrer Glanzzeit zählte die jüd. Gemeinde R. ca 240 Seelen. Schon im J. 1893 sank diese Zahl auf 130, heute auf 50 Seelen herab.

Gegenwärtig leitet die Geschicke dieser einst blühenden jüd. Gemeinde in vorbildlicher Weise Sigmund Mandler, dessen humanitärer Sinn namentlich in der Flüchtlingsfürsorge zum Ausdruck kam, dessen Stv. Heiner Lampl, Ausschuß: Rich. Österreicher, Siegfried Mandler, Michael Eisner, Rudolf Lederer, Hermann Klauber, Kassier: Oberinspektor der St.-B. i. R. Adalbert Weil. Ein

ber. — Der T. V. ist Heinrich Lampl. Von den früheren Rb. konnten nur die Namen Bruml, Stern.

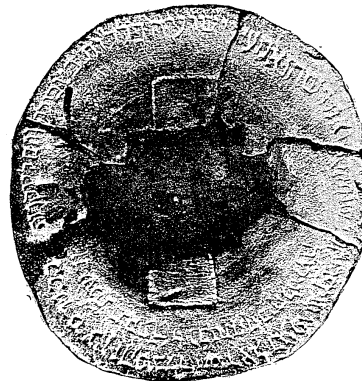
Die Ronsperger Mikwa

Spatz und Rb. Bernhard Glaser (dzt. Mies) ermittelt werden.

Die K. G. setzt sich aus den Orten Ronsperg, Metzling, Wassersuppen-Haselbach zusammen; diese haben auch eine gemeinsame Chewra-Kadischa, deren Vorsteher Hermann Weisshut, Gustav und Abraham Langschur waren. Letzterem verdanken wir die Renovierung und Katalogisierung des zirka 300 Jahre alten Friedhofes. Von den um die K. G. verdienten Männern wären zu nennen: der Philanthrop Abraham Langschur, Wissenschaftler: Univ.-Prof. Dr. Starckenstein, Prag (einer seiner Vorfahren war Schemen Rokeach). Industrielle: Heinrich Österreicher, Wassersuppen (Nemanice) — gestorben, Bernh. Wetzer, Großindustrieller in Wien (aus Metzling stammend). Die alte Judengemeinde Metzling hatte gleichfalls eine Betstube und Friedhof; beide werden seit zirka 50 Jahren nicht mehr benützt. Ein eigenes Archiv besitzt die — heute sehr arme — Gemeinde nicht, doch dürften im hiesigen Archive des Grafen Coudenhove-Kalergi zahlreiche jüd. Urkunden vorhanden sein.

Abraham Langschur

geboren in Ronsperg, Haus Nr. 45, am 22. Juni 1841 als Zwillingsskind. Nachdem Abraham L. die jüd. und öffentl. Schule des Ortes besucht hatte, war er auf der damals noch utraquist. Realschule in Taus. Seine

Der Baalschenstein

Ein Stein aus der Mikwa von Ronsperg aus dem Jahre 1744

Zeichen der Beliebtheit der hiesigen Juden ist es sicherlich, daß drei Juden im Gemeinderat sind, u. zw.: Siegm. Mandler, Michael Eisner und Ing. Moritz Klau-